

Møte mandag den 4. oktober kl. 11

President: *Kirsti Kolle Grøndahl*

Dagsorden (nr.1):

1. Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2000
2. Referat

Presidenten: Representantene Fridtjof Frank *Gundersen*, Carl I. *Hagen*, Thore Aksel *Nistad*, Ann Helen *Rui* og Øystein *Hedstrøm*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

De innkalte vararepresentanter, for Telemark fylke Gunn Marit *Helgesen* og for Vestfold fylke Ellen Gjerpe *Hansen* og Anders *Anundsen*, har tatt sete.

Fra den oppnevnte stortingsdelegasjonen til Estland foreligger søknad om permisjon undertegnet av delegasjonens leder, Stortingets president Kirsti Kolle Grøndahl. Søknaden gjelder permisjon 6. oktober for Stortingets president Kirsti Kolle *Grøndahl* og representantene Modulf *Aukan*, Jan *Johnsen*, Laila *Kaland* og Per Ove *Width*.

Denne søknaden foreslås behandlet straks og innvilget. – Det anses vedtatt.

Tredje vararepresentant for Vestfold fylke, Kari *Mo*, er for tiden utenlands og av den grunn forhindret fra å møte på Stortinget.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden:
For Buskerud fylke: Frank Willy *Larsen*
For Møre og Romsdal fylke: Ottar *Kaldhol* og Anne Lise *Lunde*
For Rogaland fylke: Bent *Høie*
For Vestfold fylke: Knut *Anvik*
2. Frank Willy *Larsen*, Ottar *Kaldhol*, Anders *Anundsen* og Knut *Anvik* innvelges i Lagtinget for den tiden de møter for representantene Kirsti Kolle *Grøndahl*, Laila *Kaland*, Per Ove *Width* og Per Erik *Monsen*.

Statsråd *Gudmund Restad* overbrakte 2 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Per-Kristian *Foss* vil fremsette et privat forslag.

Per-Kristian Foss (H): Jeg tillater meg på vegne av representanten Ansgar *Gabrielsen* og meg selv å fremme forslag om å be Regjeringen iverksette tiltak for å redusere skjemaveldet og antall lover og forskrifter næringslivet må forholde seg til.

Presidenten: Representanten Jan *Simonsen* vil fremsette et privat forslag.

Jan Simonsen (Frp): Jeg har gleden av å overlevere et forslag om en sterk økning av straffeutmålingen for

vanekriminelle ved at det innføres en ordning der straffeutmålingen automatisk dobles for andregangskriminelle, tredobles for tredjegangskriminelle, firedobles for fjerdegangskriminelle osv.

Presidenten: Representanten Steinar *Bastesen* vil fremsette to private forslag.

Steinar Bastesen (TF): Jeg vil fremsette et forslag om at SND snarest tilføres kapital som øremerkes lån og tilskudd til fiskebruk som trues av nedleggelse som følge av EØS-avtalens hygienekrav.

Jeg har også et forslag om å endre vergemålsloven slik at fiskere som er fylt 16 år og står på blad B i fisker-manntallet, får registrere seg i foretaksregisteret.

Presidenten: Disse forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2000

Statsråd Gudmund Restad: I løpet av det siste året er norsk økonomi vesentlig styrket. Tilliten er gjenvunnet. Dermed er det også med frimodighet og en god følelse jeg i dag kan legge fram Regjeringens økonomiske opplegg – et godt sentrumsbudsjett – for det første året i et nytt årtusen.

For ett år siden var norsk økonomi inne i en kritisk fase etter fem års høykonjunktur. Økonomien var overopphetet. Etter inntektsoppkjørene i fjor vår kom lønnsveksten i Norge helt ut av takt med lønnsveksten hos våre handelspartnere. Samtidig ble oljeprisen nær halvert i løpet av få måneder. Utenriksøkonomien gikk i underskudd etter flere år med store overskudd. Det var økonomiske og finansielle kriser i Asia, Latin-Amerika og Russland. Disse forholdene bidrog til at den norske kronen falt kraftig i verdi. Norges Bank fant det nødvendig å øke renten med 4,5 prosentenheter på kort tid.

Stemningen i media og i faglige og politiske miljøer var preget av alvor og krise. Regjeringens økonomiske politikk ble kritisert. Det ble gitt dystre beskrivelser av utsiktene for norsk økonomi. Mange spådde en krasjlanding for økonomien i 1999, med en kraftig økning i arbeidsledigheten.

Slik har det ikke gått. Norsk økonomi ser nå ut til å kunne lande mykt etter den langvarige oppgangskonjunkturen. Sysselsettingen er rekordhøy og arbeidsledigheten fortsatt lav. Utviklingen hittil i år tyder på at gjennomsnittlig ledighet i 1999 blir som anslått i nasjonalbudsjettet i fjor høst. Kronekursen er tilbake på om lag samme nivå som før valutauroen i fjor sommer, og rentene er på god vei nedover. Norges Banks styringsrenter er redusert med 2,5 prosentenheter siden årsskiftet. Tilleggene i årets inntektsoppgjør ble moderate, slik at årslønnsveksten i år blir betydelig lavere enn i fjor.

Et stramt budsjettopplegg og et styrket inntektspolitisk samarbeid har lagt et godt grunnlag for denne utviklingen. Oljeprisøkningen i år har også bidratt til sterkere kronekurs og lavere rente.

Norge er blant verdens rikeste land. Vi har gode offentlige tjenestetilbud og et omfattende sosialt sikkerhetsnett. De aller fleste har gode inntekter og opplever sosial trygghet.

Vi må ta vare på de gode resultatene vi har oppnådd. Samtidig må vi videreutvikle velferdssamfunnet. De svakeste gruppene i samfunnet bør få bedre levekår. Syke og eldre må gis større trygghet for at de får nødvendig pleie og omsorg når de trenger det. Ungdom må få utdanningstilbud som gjør dem i stand til å møte framtidens arbeidsmarked. Voksne må også gis gode muligheter til ny kompetanse. Vi må bli flinkere til å ta vare på miljøet. Det er en grunnleggende forutsetning for at kommende generasjoner kan få et godt liv. Vi må også opprettholde en spredt bosetning. Det er viktig for miljøet, trivselen og mangfoldet i det norske samfunnet.

De offentlige finansene er solide i Norge. Mange europeiske land sliter med store underskudd og høy gjeld. Det har tvunget dem til å skjære ned på velferdsordningene. I Norge har offentlig sektor stort overskudd, og vi har penger på bok, som tidligere finansminister Sigbjørn Johnsen pleide å si. Samtidig bygger vi ut velferdsordningene istedenfor å skjære ned på dem.

Norge og de fleste andre industrialiserte land står foran en sterk økning i andelen eldre i befolkningen i årene framover. Det er bekymring for den økte forsørgingsbyrden som må bæres av framtidige yrkesaktive. Dette stiller oss overfor store utfordringer. Norge har imidlertid bedre forutsetninger for å takle dette enn de fleste andre land i samme situasjon. Skal vi lykkes, må vi imidlertid legge til side en vesentlig del av petroleumsinntektene og holde orden i fastlandsøkonomien i årene framover.

Det er behov for økt offentlig innsats på mange områder. Innsatsen må imidlertid økes gradvis og på en måte som ikke undergraver landets økonomi.

Isolert sett gir petroleumsinntektene staten stor finansiell handlefrihet på kort sikt. Mange har nok vanskelig for å forstå hvorfor ikke staten kan bruke mer oljepenger på å løse oppgaver innenfor offentlig sektor. Hvis for mye av oljeinntektene brukes over statsbudsjettet, bidrar det imidlertid til økt pris- og kostnadsvekst, som svekker den konkurranseutsatte delen av næringslivet. Nedbygging av konkurranseutsatt sektor ville etter hvert undergrave fastlandsøkonomien og dermed det langsiktige grunnlaget for velferden.

Norsk økonomi er i ferd med å komme i bedre balanse. Men det er for tidlig å blåse faren over. Hovedutfordringen i den økonomiske politikken nå er å få pris- og kostnadsveksten ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. Dette er nødvendig dersom vi i årene framover skal klare å opprettholde høy sysselsetting og lav arbeidsledighet samt unngå en særnorsk høy rente.

Fra 1997 til 1998 økte lønningene i Norge med 6,2 pst. i gjennomsnitt. Dette var dobbelt så høyt som hos våre handelspartnere. Den gjennomsnittlige årslønnsvek-

sten i år anslås til 4,75 pst. Det er fortsatt betydelig høyere enn hos våre handelspartnere. Den høye lønnsveksten bidrar til at norsk industri og annen konkurranseutsatt virksomhet taper kostnadsmessig konkurranseevne. Fra 1994 til 1999 anslås industriens tap av konkurranseevne til over 7 pst.

Det er derfor svært viktig at lønnsveksten allerede neste år kommer ned på samme nivå som hos våre handelspartnere. I Regjeringens økonomiske opplegg legges det til grunn en gjennomsnittlig lønnsvekst på 3,25 pst. fra 1999 til 2000. Dette stiller store krav både til myndighetene og til partene i arbeidslivet.

Statsbudsjettet for neste år må bidra til at etterspørselen etter varer og tjenester ikke blir for sterk. Pengepolitikken ligger fast og skal rettes inn mot stabilitet i kronens verdi målt mot europeiske valutaer. Partene i arbeidslivet må videreføre moderasjonslinjen fra inntektsoppkjørene i vår.

Lykkes ikke myndighetene og partene i arbeidslivet med dette, er det en betydelig risiko for at høykonjunkturen i norsk økonomi likevel ender med et kraftig tilbakeslag. Vi kan da få en sterk økning i arbeidsledigheten, slik vi opplevde etter høykonjunkturene både på 1970- og 1980-tallet.

Regjeringens forslag til statsbudsjett er tilpasset hensynet til en balansert utvikling i norsk økonomi. Samtidig er det gitt rom for økt offentlig innsats innenfor bl.a. utdanning, forskning, helsevesen, eldreomsorg, energi og miljø, utviklingshjelp og distriktpolitikk. For å gi rom for dette innenfor et forsvarlig budsjettopplegg har Regjeringen funnet det nødvendig å foreslå visse skatte- og avgiftsøkninger, med vekt på en god fordelingsprofil.

Norsk økonomi har vokst sterkt siden oppgangskonjunkturen satte inn for seks år siden. Fra 1993 til 1998 økte bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge med om lag 20 pst., eller 3,7 pst. i årlig gjennomsnitt. Sysselsettingen økte med over 226 000 personer, eller vel 11 pst. i den samme perioden.

Kapasitetsutnyttelsen i norsk økonomi er nå meget høy. Dette underbygges bl.a. av Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser. Tall for årets første åtte måneder viser at sysselsettingsveksten er i ferd med å stanse opp. Samtidig viser tallene at arbeidsledigheten i denne perioden holdt seg lav. Sysselsettingen begrenses derfor av tilgangen på arbeidskraft. Den høye lønnsveksten i fjor var også et tegn på svært høy kapasitetsutnyttning.

Vi må derfor i en begrenset periode regne med vesentlig lavere vekst i fastlandsøkonomien enn i de senere årene. Bruttonasjonalproduktet for Fastlands-Norge anslås nå å vokse med om lag 0,5 pst. i år og om lag 0,75 pst. neste år. På etterspørselssiden er det først og fremst lavere investeringer, både i oljesektoren og i deler av fastlandsøkonomien, som ventes å bidra til lavere vekst. Husholdningenes etterspørsel forventes derimot å gi betydelige vekstimpulser. Veksten i bruttonasjonalproduktet i alt anslås å ta seg opp fra 1 pst. i år til i underkant av 3 pst. neste år. Høyere produksjon av olje og gass er hovedårsaken til den økte veksten.

Statistisk sentralbyrås arbeidskraftsundersøkelser viser en sesongkorrigert arbeidsledighet på 2,9 pst. i tre-

månedersperioden juni-august. Selv om arbeidsledigheten ligger an til å bli lavere enn vi så for oss i revidert nasjonalbudsjett, må en regne med noe høyere ledighet framover. Utviklingen i den registrerte arbeidsledigheten de siste par månedene tyder også på dette. Den gjennomsnittlige AKU-ledigheten anslås nå å bli om lag 0,25 prosentenheter lavere enn anslått i revidert nasjonalbudsjett både i år og neste år. I nasjonalbudsjettet anslås gjennomsnittlig AKU-ledighet til 3,2 pst. i 1999 og 3,6 pst. i 2000. Ledigheten var til sammenlikning 4,1 pst. i 1997.

Arbeidsledigheten kan særlig komme til å øke innenfor oljerelatert industri. I andre deler av arbeidsmarkedet kan det forventes fortsatt stor knapphet på arbeidskraft. Det gjelder bl.a. i helse- og omsorgssektoren og andre deler av offentlig sektor.

Investeringene på kontinentalsokkelen vokste kraftig i årene 1996–1998, og bidrog til pressproblemene i norsk økonomi. Disse investeringene reduseres betydelig både i år og særlig neste år. Dette kommer ikke uventet. Allerede i Nasjonalbudsjettet 1997, lagt fram av den daværende arbeiderpartiregjeringen, ble det lagt til grunn et kraftig fall i oljeinvesteringene i 1999 og 2000.

Fallet i oljeinvesteringene vil bidra til lavere aktivitet i den oljerelaterte delen av norsk industri. Dette skyldes strukturelle forhold og kan ikke motvirkes gjennom en mer ekspansiv økonomisk politikk.

Regjeringen foreslår imidlertid enkelte tiltak i statsbudsjettet som kan bidra til å dempe fallet i oljeinvesteringene. Blant annet foreslås en betydelig reduksjon i CO₂-avgiften på sokkelen. Som varslet i revidert nasjonalbudsjett foreslås en gradvis avvikling av produksjonsavgiften. Det foreslås også en bevilgning på 100 mill. kr til prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren. Dette er et samarbeidsprosjekt med næringen, der staten bidrar med en tredjedel. Næringens samlede rammebetingelser vil bli vurdert i oljemeldingen som legges fram tidlig neste år.

Videre foreslås det bevilgninger til bygging og vedlikehold av skip, som kan bidra til å dempe aktivitetsfallet i denne delen av industrien. Verftsstøtten videreføres på et nivå som tilsvarer maksimal tillatt støtte i EU. Det foreslås bevilgninger til bygging av et nytt havforskningsfartøy og til utskiftings- og fiskeflåten. I tillegg tar Forsvaret sikte på å bygge et nytt kystvaktfartøy. Regjeringen vil legge til rette for at hurtigruteselskapene kan kontrahere to nye hurtigruteskip i løpet av 1999.

Verftsindustrien og annen oljerelatert virksomhet besitter mye kompetanse. Mange arbeidstakere i disse bedriftene er etterspurt i andre deler av arbeidsmarkedet. Det vil gjøre det lettere å håndtere ledighetsproblemer som kan melde seg. Aktiv bruk av arbeidsmarkedstiltak og en intensivt formidlingsinnsats vil også avhjelpe situasjonen. Arbeidsmarkedsetaten vil i tett samarbeid med industrien iverksette opplæringstiltak som ledd i en nødvendig omstilling.

Bevilgningen til arbeidsmarkedstiltak i 2000 anslås å gi rom for om lag 7 500 tiltaksplasser i gjennomsnitt for året. Tiltaksnivået for andre halvår vil bli nærmere vurdert i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2000, i lys av utviklingen på arbeidsmarkedet.

Regjeringen legger stor vekt på å videreføre et nært samarbeid med partene i arbeidslivet. Et inntektspolitisk samarbeid basert på en felles forståelse av økonomiens virkemåte og forutsetningene for sysselsetting og verdiskaping har utgjort en bærebjelke i den økonomiske politikken i Norge i de senere årene. Alt i alt har dette gitt gode resultater.

Det inntektspolitiske samarbeidet bidrog vesentlig til at vi i den første delen av oppgangskonjunktoren på 1990-tallet lenge klarte å opprettholde sterk økonomisk vekst og fallende arbeidsledighet uten at lønnsveksten tiltok vesentlig. I mange andre land har det vist seg vanskelig å få til dette. Mot slutten av oppgangskonjunktoren var imidlertid ikke finanspolitikken tilstrekkelig stram til å unngå pressproblemer og sterk lønnsvekst.

Foran årets inntektsoppgjør holdt Regjeringen nær kontakt med partene i arbeidslivet for å styrke det inntektspolitiske samarbeidet. Blant annet ble Arntsen-utvalget nedsatt for å forberede inntektsoppgjørene. I utvalget, der både myndighetene og partene i arbeidslivet var representert, var det bred enighet om viktige forutsetninger foran oppgjørene. Partene viste moderasjon, bl.a. på bakgrunn av Regjeringens bidrag til en etterutdannings- og kompetansereform.

Moderate tillegg i inntektsoppgjørene i vår bidrar til at lønnsoverhenget inn i 2000 er vesentlig lavere enn det var inn i 1999. Dersom moderasjonslinjen fra vårens oppgjør videreføres, har vi gode muligheter for å få årslønnsveksten neste år ned på samme nivå som hos handelspartnerne.

Lønnstakerne vil likevel kunne få en gunstig utvikling i kjøpekraften. Veksten i konsumprisene anslås til 2,2 pst. i år og 2 pst. neste år. Dette gir en anslått reallønnsvekst på om lag 2,5 pst. i 1999 og om lag 1,25 pst. i 2000.

Moderasjonen må gjelde alle, også næringslivsledere og andre med høye inntekter. Uten at de som tjener mest, bidrar, er det vanskelig å få allmenn oppslutning om moderate inntektsoppgjør.

Olje er en ikke-fornybar ressurs. Oljeformuen må derfor forvaltes slik at også våre barn og barnebarn får nytte godt av den. Den økonomiske politikken må bygge på at petroleumsinntektene etter hvert vil gå ned. Samtidig vil det økende antallet eldre i befolkningen føre til kraftige økninger i pensjonsutgiftene og et økende behov for pleie- og omsorgstjenester. Den yrkesaktive delen av befolkningen vil synke.

For å møte disse utfordringene er det særlig to elementer som er viktige. Staten må legge til side en betydelig del av oljeinntektene i Statens petroleumsfond. Videre må yrkesdeltakingen holdes på et høyt nivå.

Kontantstrømmen fra petroleumsvirksomheten anslås til vel 85 milliarder kr i 2000. Av dette foreslår Regjeringen at knapt 72 milliarder kr avsettes i petroleumsfondet.

Oljeprisen er mer enn fordoblet de siste månedene. I forrige uke kom den over 190 kr pr. fat. I budsjettet legges det til grunn en gjennomsnittlig oljepris på 125 kr pr. fat både i år og neste år. Vi kan ikke legge til grunn at den høye oljeprisen vi nå har, skal vare. Det er ikke mer enn åtte måneder siden oljeprisen var under 80 kr pr. fat. Dersom vi lot svingningene i oljeprisen slå ut i statens ut-

(Statsråd Restad)

gifter eller i skatte- og avgiftsnivået, ville finanspolitikken bidra til å destabilisere økonomien.

Pensjonsordningene har stor betydning for yrkesaktiviteten. I nasjonalbudsjettet drøftes sentrale pensjonspolitiske spørsmål. Drøftingen er bl.a. basert på utredningene fra utvalgene som har vurdert henholdsvis spørsmål om fondering av folketrygden og førtidspensjonsordningene. De senere års utvikling i retning av lavere avgangsalder fra arbeidslivet kan ikke fortsette. Regjeringen ser derfor gode grunner til å foreta regelverksendringer for å motvirke tendensen til økt tidligpensjonering.

Finanspolitikken har et hovedansvar for å stabilisere utviklingen i norsk økonomi.

Den økonomiske veksten ventes som nevnt å bli lav i år og neste år. Kapasitetsutnyttningen i økonomien vil imidlertid fortsatt være høy, med betydelig mangel på arbeidskraft i store deler av arbeidsmarkedet. Det gjør norsk økonomi sårbar overfor ny, sterk etterspørselsvekst. Finanspolitikken må ta hensyn til dette. Det er derfor ikke rom for en ekspansiv finanspolitikk neste år.

Regjeringens forslag til statsbudsjett er nøytralt. Dette innebærer at det olje-, rente- og aktivitetskorrigerede budsjettunderskuddet vokser i takt med fastlandsøkonomien. Underskuddet på statsbudsjettet før oljeinntekter anslås til 13,3 milliarder kr. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens petroleumsfond anslås til 79,2 milliarder kr. Dermed vil den samlede kapitalen i petroleumsfondet komme opp i knapt 300 milliarder kr ved utgangen av neste år.

Regjeringen vil utvide listen over land og områder petroleumsfondet kan investeres i. Det arbeides med opprettelsen av et miljøfond innenfor petroleumsfondet.

Det anslås en reell, underliggende vekst i statsbudsjettets utgifter på 2,5 pst. neste år. Det tilsvarer 10,3 milliarder kr målt i 1999-priser.

En betydelig del av utgiftsveksten neste år skyldes økte utgifter under folketrygden og andre regelstyrte ordninger. Blant annet øker utgiftene til sykepengene, uførepensjoner, alderspensjoner, rehabilitering og medisinske og tekniske hjelpemidler reelt med i alt 4,3 milliarder kr. Av dette utgjør sykepengene 1,1 milliarder kr og uførepensjoner 1,8 milliarder kr.

Regjeringen har valgt å skjerme velferdsordningene for vesentlige innstramminger. I tillegg ønsker Regjeringen å øke den offentlige innsatsen på andre viktige områder, særlig innen helsesektoren og eldreomsorgen.

For å få rom for dette innenfor et forsvarlig budsjettopplegg har Regjeringen funnet det nødvendig å foreslå noe høyere skatte- og avgiftsnivå neste år. Innbetalte skatter og avgifter anslås å øke reelt med drøyt 1,9 milliarder kr, mens det anslås en reell økning i påløpte skatter og avgifter på drøyt 2,9 milliarder kr. Endringer i barnetrygden er da medregnet. Skatte- og avgiftsøkningen må ses i lys av at private husholdninger har hatt en betydelig økning i kjøpekraften de siste årene.

I tillegg foreslår Regjeringen enkelte andre inntektsøkninger. Blant annet foreslås en tilbakeføring på 1,4 milliarder kr fra Garanti-Instituttet for Eksportkreditt.

Regjeringen legger fram et budsjettforslag der bevilgninger til områder som de tre regjeringspartiene ser som særlig viktige, prioriteres – et godt sentrumsbudsjett. Det foreslås å øke bevilgningene bl.a. på følgende områder:

- Bistandsrammen økes fra 0,88 pst. av BNI i 1999 til 0,89 pst. av BNI neste år.
- Handlingsplanen for eldreomsorg følges opp. Øremerkede bevilgninger til drift økes. Videre økes tilsagnsrammene for investeringstilskudd tilsvarende 5 800 nye sykehjemsplasser og omsorgsboliger.
- Psykiatriplanen, kreftplanen og planen for utstyrsinvesteringer ved sykehusene følges opp med økte bevilgninger.
- Behandlingsaktiviteten ved sykehusene økes gjennom innsatsstyrt finansiering.
- Bevilgningene til utdanning økes. Dette omfatter bl.a. utvikling av ungdomsskolen og gjennomføring av etterutdannings- og kompetansereformen. Innsatsen rettes bl.a. mot informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Lærerutdanning samt forsøks- og utviklingsarbeid vil bli prioritert.
- Det bevilges mer til forskning og nyskaping. Avkastningen fra det nyopprettede forskningsfondet kanaliseres til forskningsformål. Regjeringen tar sikte på å øke kapitalen i fondet med 1 milliard kr til 4 milliarder kr i løpet av 2000. Bevilgningene til næringsforskning økes.
- Regjeringen foreslår å innføre en selvstendig rett til fødselspenge for fedre. Videre foreslås tiltak som skal bidra til at det blir etablert 6 000 nye barnehageplasser i 2000. Blant annet foreslås det et stimuleringsstilskudd på 10 000 kr for hver nye barnehageplass. Satsen for kontantstøtte økes fra 2 263 kr pr. måned til 3 000 kr pr. måned for ett- og toåringer.
- Aldersgrensen for barnetrygd foreslås utvidet fra 16 til 18 år. Samtidig foreslås det å fjerne forsørgerfradraget i skatt. Omleggingen representerer en forenkling av støtteordningene for barnefamilier.
- Regjeringen øker innsatsen i distriktpolitikken, bl.a. med sikte på å få fram kunnskapsbaserte, framtidsrettede virksomheter i distriktene.
- Regjeringen vil gjøre det enklere å starte og drive bedrifter. Bevilgningene til handlingsplanen for små og mellomstore bedrifter økes. Det foreslås høyere bevilgninger til SND.
- Bevilgningene til samferdselsformål økes. Dette omfatter bl.a. prioriterte formål på vegbudsjettet, statens kjøp av posttjenester og godtgjøring for innenlandske flyrutetjenester.
- Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til energi- og miljøtiltak på Olje- og energidepartementets og Miljøverndepartementets budsjett. Bevilgningene omfatter bl.a. tiltak for mer effektiv energibruk og økt produksjon av fornybar energi.
- Justisdepartementet tilføres nye midler, bl.a. til domstolene og politiet.
- Analysene i Regjeringens utjamningsmelding viser at inntektsforskjellene har økt. Regjeringen vil motvirke denne utviklingen, bl.a. med tiltak for de svakest stilte

i samfunnet. Dette følges opp med bevilgninger i statsbudsjettet. Regjeringens skatteopplegg bidrar også til utjevning.

Det er et mål for Regjeringen at alle skal kunne disponere en god bolig i et godt bomiljø. For å stimulere til økt boligbygging foreslås det å øke Husbankens låneramme med 2 milliarder kr til 11 milliarder kr. De behovsprøvde låneordningene vil bli styrket.

Kommunene har ansvaret for en stor del av de tjenestene det norske velferdssamfunnet er avhengig av. Kommunene må derfor sikres inntekter og rammebetingelser som setter dem i stand til å løse disse oppgavene på en tilfredsstillende måte. Samtidig må kommuneøkonomien ses i sammenheng med de krav som stilles til den økonomiske politikken.

I nasjonalbudsjettet anslås kommunesektorens inntekter i 2000 å bli høyere enn lagt til grunn i kommuneøkonomiproposisjonen, selv om veksten fra 1999 til 2000 er nedjustert. Det skyldes at kommunesektorens inntekter i 1999 i nasjonalbudsjettet anslås å bli knapt 2 milliarder kr høyere enn anslått i kommuneøkonomiproposisjonen. Disse merinntektene får kommunene og fylkeskommunene beholde. På toppen av dette legges det opp til en reell vekst i kommunenes inntekter på om lag en 0,5 pst., eller om lag 1,1 milliarder kr fra 1999 til 2000.

Etter at arbeidet med stats- og nasjonalbudsjettet ble avsluttet, er det kommet ny informasjon om likningen og skatteoppgjøret for personlige skatteyttere for inntektsåret 1998. Skatteoppgjøret for i fjor påvirker skatteinntektene i år. De nye tallene kan isolert sett tilsi en nedjustering av anslaget for kommunenes skatteinntekter i 1999 med om lag 800 mill. kr i forhold til anslaget i nasjonalbudsjettet. Nedjusteringen er i stor grad knyttet til lavere gevinster og høyere tap ved aksjesalg enn tidligere. Etter aksjekursfallet i fjor har aksjekursene steget igjen i år. Høyere aksjekurser i år vil bidra til at nettoinntektene fra aksjesalg vil øke fra 1998 til 1999. Det er derfor ikke nå grunnlag for å justere skatteanslaget for 2000.

Ved utarbeidelsen av skatte- og avgiftsopplegget har Regjeringen lagt vekt på miljø- og energihensyn, en god fordelingsprofil og forenklinger.

Regjeringens forslag til skatteopplegg for 2000 innebærer en reell økning i påløpte skatter på knapt 1,3 milliarder kr. Endringer i barnetrygden er da medregnet. Betalte skatter anslås å øke med om lag 750 mill. kr. Skatteopplegget inneholder bl.a. følgende elementer:

- Det foreslås å øke innslagspunktet i toppskatten mindre enn den anslåtte lønnsveksten.
- Minste- og personfradraget økes mer enn den anslåtte lønnsveksten.
- Likningstaktene på fast eiendom utenom skogseiendommer foreslås økt med 10 pst. Forslaget må ses i lys av den sterke økningen i boligprisene de siste årene.
- Forsørgerfradraget i skatt foreslås fjernet. Dette må ses i sammenheng med forslaget om å øke aldersgrensen for barnetrygd fra 16 til 18 år. Det foreslås i tillegg noe lavere søskentillegg i barnetrygdsatsene.
- Inntektsskatten for pensjonister med lav inntekt og formue reduseres.

- Det innføres fradragsadgang for kontingent og bidrag til frivillige organisasjoner.

Det legges opp til en netto reell økning i avgiftsnivået på knapt 1,7 milliarder kr på påløpt basis i 2000. Betalte avgifter anslås å øke med drøyt 1,2 milliarder kr. Avgiftsopplegget inneholder følgende hovedelementer:

- Det foreslås en rekke forenklinger og strukturendringer i avgiftene. Blant annet foreslås det å redusere eller fjerne toll og enkelte særavgifter.
- Det foreslås en gradvis avvikling av produksjonsavgiften og at satsen for CO₂-avgiften på sokkelen reduseres fra 89 til 70 øre.
- Forbruksavgiften på elektrisk kraft foreslås økt med 2,5 øre pr. kWh, og det innføres en grunnavgift på fyringsolje på 19 øre pr. liter. Drøyt tre fjerdedeler av provenyet fra økt elavgift motsvares av skatteletten som følge av økt minstefradrag og personfradrag. Forslagene gir etter Regjeringens vurdering det samlede opplegget en god fordelingsprofil. Økningen av energiavgiftene er et ledd i Regjeringens arbeid for å begrense veksten i energiforbruket. I tillegg økes bevilgningene til energiøkonomisering og alternative energikilder.
- Det foreslås flere nye og utvidede miljøavgifter. Blant annet foreslås det avgifter på enkelte helse- og miljøfarlige kjemikalier og økte avgifter på diesel og kombibiler. Økte inntekter fra miljøavgifter har gitt rom for lettelse i forbindelse med de foreslåtte forenklingene i avgiftssystemet.

I nasjonalbudsjettet omtales Regjeringens arbeid med en reform av merverdiavgiftssystemet. Regjeringen mener det er ønskelig at merverdiavgiften skal omfatte flere tjenester. Samtidig bør merverdiavgiften på matvarer reduseres og investeringsavgiften fjernes. For å kunne gjennomføre dette innenfor en provenyøytral ramme antar Regjeringen det kan bli nødvendig å øke den generelle merverdiavgiftssatsen. Regjeringen tar sikte på å legge fram en proposisjon om reform av merverdiavgiftssystemet før påske neste år.

Regjeringen tar også sikte på å legge fram en stortingsmelding om en rekke skattespørsmål i løpet av våren.

Innledningsvis beskrev jeg utfordringene vi står overfor. Norge har en solid økonomi. Vi har et godt utgangspunkt for å holde høy sysselsetting og lav arbeidsledighet samt videreutvikle våre velferdsordninger. Gjennom samarbeid må vi ta vare på disse mulighetene på en god måte.

De siste årene av oppgangskonjunktoren har det vært pressproblemer i økonomien. Norsk økonomi er nå styrket. Arbeidet med å gjenopprette balansen må føres videre. Regjeringen har lagt fram et forslag til statsbudsjett som gir et godt grunnlag for dette.

Regjeringens budsjettforslag er tuftet på regjeringspartienes politikk, og har dermed en god sentrumsprofil.

Regjeringen erkjenner at den er en mindretallsregjering som er avhengig av samarbeid med andre partier i Stortinget for å få vedtatt et ansvarlig budsjett. På dette grunnlaget inviteres Stortinget til et konstruktivt samarbeid om neste års statsbudsjett. Jeg har tillit til at Stortinget i sitt arbeid med statsbudsjettet viser stort ansvar og

vil søke løsninger som gagner økonomien og er til beste for det norske samfunnet.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om stats- og nasjonalbudsjettet for 2000 utlegges for behandling i et senere møte.

– Dette anses vedtatt.

S a k n r . 2

Referat

1. (4) Statsbudsjettet medregnet folketrygden for budsjetterminen 2000 (St.prp. nr. 1 (1999-2000))
2. (5) Nasjonalbudsjettet 2000 (St.meld. nr. 1 (1999-2000))
Enst.: Nr. 1 og 2 sendes finanskomiteen.
3. (6) Forslag fra stortingsrepresentantene Grete Knudsen og Sylvia Brustad om sikring av likeverdig skoletilbud når det gjelder bl.a. spesialundervisning, undervisningstimetall og delingstimer (Dokument nr. 8:71 (1998-99))
Enst.: Sendes kirke-, utdannings- og forskningskomiteen.
4. (7) Forhandlinger om etablering av et IT- og kunnskapssenter på Fornebu (St.prp. nr. 2 (1999-2000))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
5. (8) Forslag fra stortingsrepresentantene Thore Aksel Nistad og Christopher Stensaker om å åpne Jernbanelinjen på skinnegang for andre aktører (Dokument nr. 8:70 (1998-99))
Enst.: Punkt 1 sendes samferdselskomiteen. Punkt 2 tas ikke under behandling, jf. Grunnlovens § 12 tredje ledd.
6. (9) Forslag fra stortingsrepresentantene Gunhild Øyanger og Sylvia Brustad om at omsorgstrengende mennesker som flytter til en kommune sikres samme adgang til sykehjemsplass eller omsorgsbolig som kommunens øvrige innbyggere (Dokument nr. 8:69 (1998-99))
Enst.: Sendes sosialkomiteen.
7. (10) Utjammingsmeldinga. Om fordeling av inntekt og levekår i Noreg (St.meld. nr. 50 (1998-99))
Enst.: Sendes sosialkomiteen, som forelegger sitt utkast til innstilling for kommunalkomiteen til uttalelse før innstilling avgis.
8. (11) Saker som Stortinget ikke har behandlet i sesjonen 1998-99 (Dokument nr. 11 (1998-99))
Enst.: Vedlegges protokollen.

Møtet hevet kl. 11.45.
